

A játék rendje, a rend játéka

Vető Márta textilművész kiállítása a Palmetta Design Galériában

■ *Kis textiles kivonat* címmel rendezte meg a főváros új galéria-központjában, a Bartók Béla úton a közelmúltban megnyílt Palmetta Design és Textilművészeti Galéria a magyar és az osztrák textilművészet alkotójának, Vető Mártának a tárlatát. A „magyar és osztrák” jelző a textilművészet jelenkori összképét nem ismerők számára magyarázatra szorul. Vető Márta a budapesti Magyar Iparművészeti Főiskolán 1968 és 1973 között, a magyar textilművészet „megelevenülő” korszakában végezte tanulmányait, de e művész – a főként alkalmazott, ipari tervezőművészeti tevékenységet, s emellett önálló művészi munkát is felölelő – pályakezdő alkotóperiódusa révén kötődik szorosan csak Magyarországhoz. Miután megrendezte 1977-ben az Óbuda Galériában, majd 1980-ban a Fészek Művészklubban önálló kiállítását, számos jelen-

tős szakmai elismeréssel a tarsolyában – mint az 1973-as milánói triennále ezüstérme, az 1979-es szombathelyi textilbiennále első díja –, a velemi műhelyben kifejtett időszakos munkálkodásokat, és egy hosszabb franciaországi ösztöndíjas periódust követően Bécsben telepedett le. 1980-tól ausztriai és nyugat-európai egyéni fellépések és csoportos tárlatokon való bemutatkozások sorát dokumentálja a művész szakmai életrajza, de az ezredforduló utáni években újra szorosabbá váltak kapcsolatai a hazai művészeti élettel, illetve textil-fórumokkal: bécsi művészeti hadállásait megtartva gyakran dolgozik és jelentkezik műveivel itthon is. Miután sikerrel szerepelt az időközben triennálévá szervezett szombathelyi seregszemléken és a keszthelyi *Pelso* tárlatokon – itt 2009-ben elnyerte a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségé-



Vető Márta:
Tulipános láda I. /
Márta Vető:
Chest with Tulips, I
[2006] egyedi szita-
nyomás, pamutvászon
/ individual sieve
printing, cotton-cloth
[60x100 cm]

Vető Márta: Wieder bieder / Márta Vető: Wieder Bieder

[2000/2009] átdolgozás, egyedi szitanyomás,
pamutvászon / revision, individual sieve printing,
cotton-cloth [138x100 cm]

gének díját –, most a kétezres évek munkásságára visszatekintő, az elmúlt másfél évtizedben született műveiből válogatott alkotásokat felvonultató kiállítással jelentkezett a budapesti Palmetta Galériában.

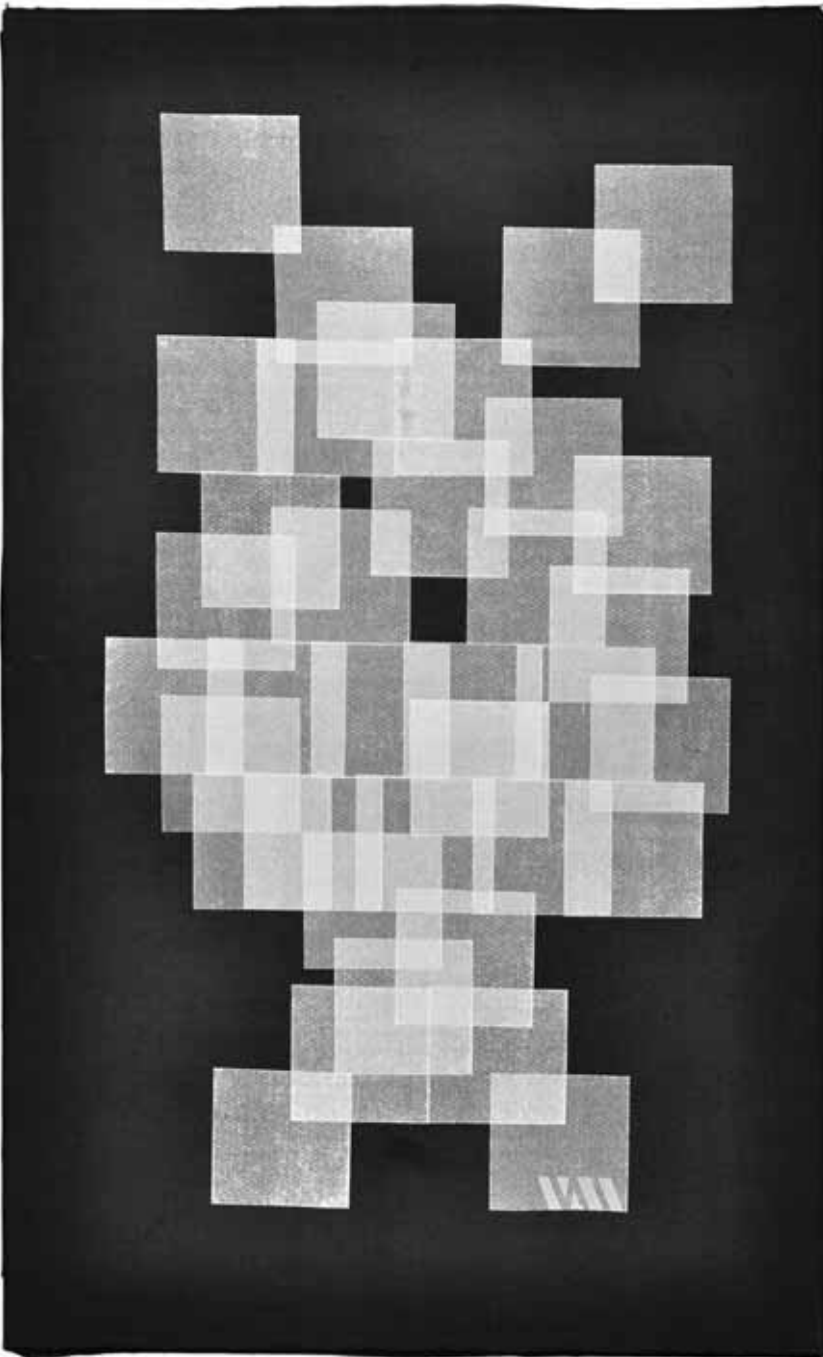
A kiállítás látogatóját pamutszövetre nyomott, szitanyomás-eljárással rögzített színes – néhány színre komponált, gyakran csak a fekete-fehér ellentétére redukált, s mindenkor visszafogott tónusokra hangolt –, elvont motívumokból építkező textil faliképek együttese és egy térbe illesztett, áttörésekkel megbontott, többrétegű vetex (merevítőanyag) kompozíció fogadta, amely kollekciónhoz kitűnő kalauzt adott az alkotó által megfogalmazott, falra függesztett, alábbi hitvallás: „Mióta az eszemet tudom, igyekeztem harmóniát, rendet teremteni önmagamban, magam körül. Mit is értek REND-en, erre legjobban József Attila Levegőt! című versének utolsó bekezdésével tudok válaszolni: »Jöjj el, szabadság! Te szülj nekem rendet, / jó szóval oktasd, játszani is engedd / szép, komoly fiadat!« Tehát játékos rendre gondolok, az élet örökösen változó, bomló és újra szerveződő rendjére. Az örökös változásban egy kis rendet tartani legalább magamban, magam körül, mindent úgy, hogy ne fájuljon 'mániává' a rendrakás. A játékoság azonban megvédi a merevvé válástól. Ezen az úton próbálok járni, élni, dolgozni. Textilképeimen is ezt a változó, épülő, alakuló rendet igyekszem megjeleníteni. Munkamódszerem egyszerű. Veszek egy formát, mint a természet egy sejtet, és ebből építkezem. Haladok az egyszerűtől a bonyolultabb felé, kutatom a forma variációs lehetőségeit.”

„Veszek egy formát”, mondja a művész, és valóban: műveinek alapelemei a geometrikus alakzatok; a négyzetek, a téglalapok, a körök, félkörök és a körcikkelyek, amelyek azonban nem a hallatlanul precíz, rideg geometria-rendet idézik, hanem inkább valamifajta elomló, bizonytalanul futó kontúrokkal határolt, oldott formációk elemeiből játékosan építkező világot tárnak a szemlélő elé. A szigorú rend oldódásának fontos eszköze az azonos elemek egymásra rétegző-



Fotó: Regős Benedek

dése, egymáson való átszüremlése és az eredeti rendet megbontó elmozdulása: az ismétlődő motívumok elcsúsznak egymás mellett és fölött, gyakran síkban



elfordulnak, összeolvadnak és kibontakoznak, és ezzel sejtelmessé teszik a kompozíció terét, egyszersmind textilkép-világukban virtuális mozgásokat indukálnak. A motívumok repetíciója, a képkötő elemek egymásra rakódása, egymáshoz való kapcsolódása, struktúrája és folyamatszerűsége azt sugallja, hogy e művek megszületését, e munkák eleven kompozíciós rendjét nem csupán a dekorativitásra törő alkotói szándékok inspirálják, hanem az elvonatkoztatások szférájában előadott, a nonfiguratív-geometrikus alakzatok variatív megjelenése és átalakulása által megrajzolódó, a puha textil-anyag által hordozott történések és történetek megfogalmazásának és interpretálásának aspirációja is. És vélhetően ez utóbbi a hangsúlyosabb. A látszólag formainak minősíthető problémákat felvető, valójában erőteljes emocionális tartalmakat hordozó és közvetítő, s nemegyszer népművészeti indíttatásokat őrző munkák – mint a *Tulipános láda I-II-III.* című, 2006-os együttes – nem a látványos összecsapások, nem az éles konfliktusok textilkép-színterei, hanem a finom szín- és formaátmeneteké, a lírai rezdüléseket, a benyomásokat és hangulatokat regisztráló és élesztő képi kifejezéseké (*Aszimmetrikus*, 2000; *Szimmetrikus*, 2000; *Eltolódás*, 2001).

A fegyelem kötelme és a szabad szárnyalás vágya, az állandóságok és a változások jelenségei közötti választás kényszere, a rendteremtés igénye és a rendet kissé szétziláló könnyed beavatkozások csábításának együttes jelenléte, együttes érvényesítése avatja a finomságok és érzékenységek izgalmas – a köznapi játékosság-fogalom jelentésköréin messze túllépő –, de mindenkor bensőséges atmoszférájú textilkép-világává Vető Márta alkotásait.

WEHNER TIBOR
művészettörténész

(*Vető Márta Kis textiles kivonat* című kiállítása. *Palmetta Design és Textilművészeti Galéria, Budapest, 2014. május 9–június 28.*)

Vető Márta: Hommage à Bauhaus /

Vető Márta: Hommage à Bauhaus

[2000] *egyedi szitanyomás / individual sieve printing*
[100x60 cm]